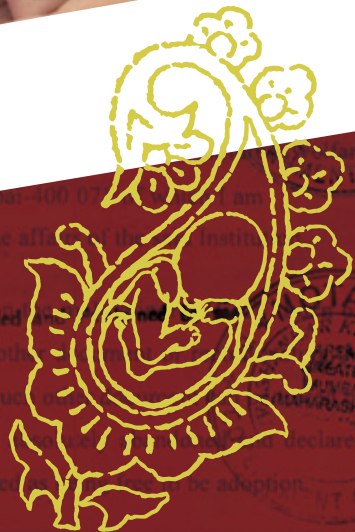

Pitkä tie äidiksi

LILLY KORPIOLA

TAMMI

Lilly Korpiola

PITKÄ TIE
ÄIDIKSI

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

© LILLY KORPIOLA JA KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2014
PIIRROSKUVAT: JOUKO OLLIKAINEN

ISBN 978-951-31-7657-0
PAINETTU EU:SSA

Isoäidilleni

Sisällys

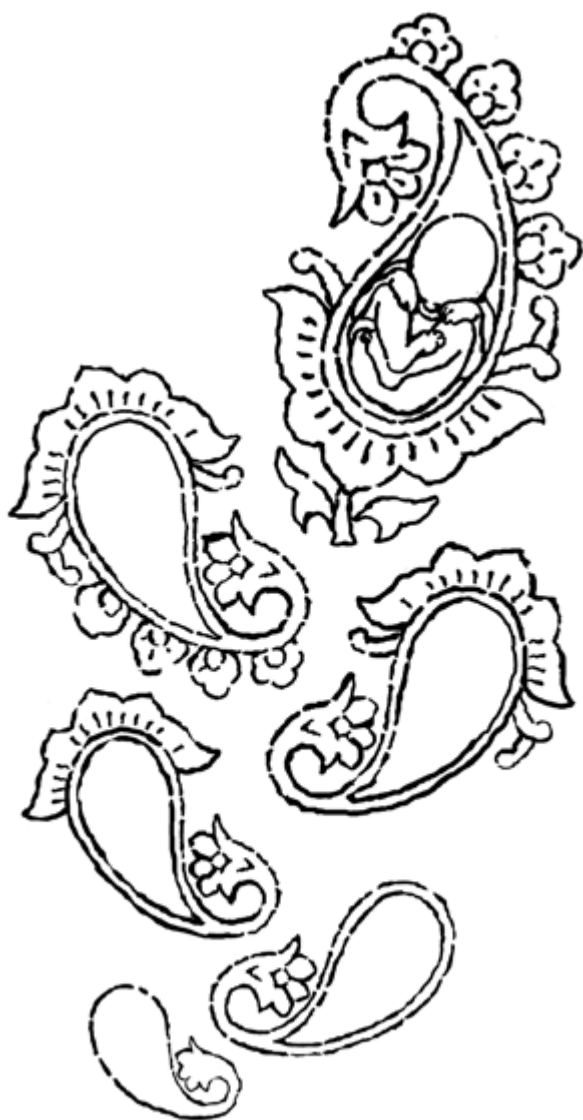
11	ADOPTIOPOLKU
21	MEIDÄN TARINAMME
23	Miten minusta tuli äiti?
41	Hakumatka
45	Adoptiobyrokratia
48	Millaiset lapset sain?
57	ÄITIYS
59	Äidiksi keski-ikäisenä
63	Saako äitiydestä nauttia?
70	Perhekeskeisyys vai työkeskeisyys?
75	SUKUPOLVET
77	Äitien tytär
80	Tulevaisuus värityy menneisyyden väreillä
82	Isoäidin tyttö
88	Äidin tyttö

92	Isän tyttö
101	Sukupolvien ketju
107	PARISUHDE
109	Mitä on parisuhderakkaus?
112	Verkkareissa ja villasukissa
114	Kulttuurinen käsikirjoitus
117	Vaille jäämisistä ja vaativuudesta
120	Älä nalkuta!
123	LAPSETTOMUUS
125	Uudelleen suuntaaminen
128	Lapsettomuus on kuolemaa monille asioille
130	Uusi valinta
131	Kun sisin hajoaa
137	KIINTYMYYS
139	Kiintymyssuhteella rakennetaan perustat
146	Ensimmäinen vuosi lasten kanssa
150	Vanhemmuuden tehtävä kiintymyssuhdetta muodostettaessa
156	Kun happi loppuu
159	Myönteiset tunteet voimavarana
163	Kiintymystä rakennetaan arjen keskellä
165	Puolivuotiskriisi ja yhdeksannen kuukauden helpotus

172	Vuosi adoptiosta
174	Terapeuttinen vanhemmuus
179	EMPATIALLA ETEENPÄIN
181	Virittäytyminen lapsen taajuudelle
186	Kun mopo karkaa käsistä
190	Myötätunto
196	Lapsen suru
199	KASVATUS JA ARKI
201	Arvot siirtyvät adoptiolapsiin – eivät geenit
206	Itsetunnosta ja kasvatuksesta
209	Adoptiolapsi koulussa
217	Kokemuksia vanhemman lapsen adoptiosta
223	BOLLYWOOD
225	Findia-perheen arki
228	Juhlat ja rituaalien voima
230	Kun Bollywood tuli taloon
233	Ruoka
236	Marathikulttuuri
239	RASISMI JA KULTTUURIÄLY
241	Miksi ne tuijottaa?
243	Lapsen lähtökulttuuri
249	Suomi tarvitsee kulttuuriälyä

- 251 Ei vain ne lausutut, vaan myös
lausumattomat sanat
- 254 Identiteettineuvottelu
- 261 ADOPTION MUUTTUVA MAAILMA
- 263 Kansainvälisen adoption murros
- 266 Pitkät odotusajat
- 268 Kansainvälinen adoptio hiipumassa – lapset
pelinappuloina
- 270 Avoin adoptio
- 272 Adoption historiasta
- 276 Halu antaa lapselle elämä
- 280 Rajaton mahdollisuus
- 284 Voiko adoptio epäonnistua?
- 287 LOPUKSI
- 289 Minustako adoptiovanhempi?
- 297 Epilogi
- 301 Kiitokset
- 303 Adoptiokirjallisuutta

Adoptiopolku

Adoptio on polku, joka jatkuu läpi koko elämän.

Adoptiopolku alkaa adoptioneuvonnasta ja adoptioluvan saamisesta ja etenee kohti lapsen kotiintuloa. Tämä prosessi voi viedä vuosia. Sen jälkeen polku jatkuu monin merkittävien siirtymien ja kehitysvaiheiden: ensimmäiset vuodet lapsen kotiin saapumisen jälkeen, päivähoito, koulu ja murrosiän kautta kohti aikuistumista. Koska adoption side on katkeamaton, polku jatkuu tämänkin jälkeen ja johtaa aikuisuuden läpi seuraaviin sukupolviin.

Adoptio tarkoittaa satoja leimoja virallisissa papereissa, lukuisia toivon ja epätoivon hetkiä, aikoja, jolloin epävarmuus ravisuttaa elämää. Se tarkoittaa myös omien tunteiden kohtaamista – pelkojen, odotusten ja toiveiden.

Adoptio on lapseksi ottamista ja lapsen saamista.

Jokainen adoptiotarina on ainutlaatuinen. Meidän tarinamme alkoi 17 vuoden odotuksella, jonka päätteeksi minusta tuli äiti 8- ja 13-vuotiaille intialaisille veljeksille – ei ihan tavallinen tarina eikä ihan tavallinen adoptio. Lasten saavuttua me siirryimme adoptiopolullamme suoraan kouluiän haasteisiin, joiden keskellä rakensimme poikiemme kanssa kiintymyssuhteemme perustoja. En olisi koskaan pystynyt kuvittelemaankaan sitä vaiheikasta matkaa, jonka aikana meistä lopulta tuli perhe. Nyt kaikki tuntuu aivan luonnolliselta, näinhän tässä pitkikin käydä. Mutta aina ei ollut niin.

Lapsettomuushoidot, keskenmenot, lukemattomat ultraäänikäynnit, pettymykset ja epätoivon hetket, ne kaikki ovat mahtuneet pitkälle tielleni äidiksi. Nuorena en koskaan kuvitellut, että minusta tulisi adoptioäiti. Kasvoin äidiksi pitkän odotusajan kuluessa. Siinä missä toiset odottavat lasta yhdeksän kuukautta, minä odotin vuosia. Adoptioneuvontajonoon ilmoittautumisen ja Intiaan suuntautuneen hakumatkamme välissä vierähti lähes viisi vuotta. Sen jälkeen alkoi erilainen prosessi: kasvu terapeuttiseen vanhemmuuteen, orvoksi jääneiden lapsien äidiksi.

Tämän kirjan lähtökohtana on vanhempien lasten adoptio, Suomessa vielä melko tuntematon mutta kansainvälisen adoption kentällä kasvussa oleva ilmiö. Kansainvälisissä yhteyksissä sillä tarkoitetaan yli 5-vuotiaiden lasten adoptiota.

Yksi kirja ei voi kattaa millään kaikkia adoption maailman vivahteita, ja niinpä tämäkin kirja tarjoaa vain kurkistuksen tuohon maailmaan meidän adoptioperheemme kautta. Olen kutonut kirjaan lankoja myös monien muiden ihmisten elämäntarinoista. Kirjan taustalla on lukemattomia keskusteluja ja kohtaamisia, joissa vertaiset ovat jakaneet minulle kokemuksiaan ja tarinoitaan adoptiopulun eri vaiheista. Adoptioneuvontajissa on yleisiä ja yhteisiä piirteitä, mutta jokainen lapsi on yksilö ja jokainen perhe ainutlaatuinen. Olen haastatellut kirjaa varten myös monia asiantuntijoita ja tutkijoita. Heidän näkemystensä pohtiminen on ollut itselleni hyvin hedelmällinen prosessi.

Kirjaan kuuluu osana myös adoptioon liittyvät ongelmat ja vaikeudet. Haluan kertoa oman tarinani lomassa myös niistä vaikeuksista, joita monet adoptioperheet kohtaavat. Kirjan puolisena lankana kulkevat kuitenkin kiintymyssuhteet, erityisesti adoptiovanhemman ja lapsen välinen kiintymyssuhde ja sen muodostuminen.

Käsillä oleva kirja ei ole äitiysopas. Kirjoitan itselleni tärkeistä asioista, jotka ovat läsnä monen adoptiolapsen ja -vanhemman arkipäivässä. Odotusaikanani olisin itse kaivannut juuri tällaista tietoa. Adoptioon liittyvää erityisosaamista ja tietoa ei ole aina helposti saatavilla, ja kynnys lähteä hakemaan apua ja tukea saattaa olla monella adoptioperheellä korkea. Meillä oli apunamme poikkeuksellisen hyvä ammattilaisverkosto, jolta saimme tukea ja ohjausta. Olen koonnut tähän kirjaan paljon niitä löytöjä ja oivalluksia, joita olen vanhempainohjauksessa tehnyt ja saanut.

Monilla perheillä alku ei ole yhtä onnellinen kuin meillä. Jokainen lapsi reagoi uuteen perheeseen eri tavoin. Meillä oli onni saada lapset, joihin löysimme nopeasti yhteyden ja joiden kanssa arkinen vuorovaikutus on useimmiten palkitsevaa. Pojilla oli rohkeutta tulla nopeasti suhteeseen kanssamme, vastaanottaa ja osoittaa rakkautta. Se on kannatellut vanhemmuuttamme myös sellaisina hetkinä, jolloin lapsen viha, suru, pettymys ja sotkussa olevat tunteet heittävät koko perheen myrskyn silmään.

Poikamme Vicky ja Rahul saivat asua syntymäperheessään tunne-elämän ja minuuden kehityksen kannalta kriittiset vuodet. He tietävät, mitä perhe-elämä on. Heillä oli myös biologiset vanhemmat, joihin verrata meitä. Yhteinen tarinamme alkoi siitä, mihin syntymävanhempien päättyi, ja välissä oli maailman paras lastenkoti, jolle olemme paljosta velkaa. Bal Anandin lastenkoti Intiassa ja kuusitoista sieltä Suomeen adoptoitua poikien lapsuudenystävää ovat nyt osa laajennettua sukuamme.

Draaman sankari kasvaa sankaruuteen vain vaikeuksien ja esteiden voittamisen kautta. Poikiemmekin tarina on kertomus eräänlaisesta sankaruudesta. He ovat jo tähän mennessä voittaneet lukuisia vaikeuksia, ja sankareita he ovat ihan nimiensäkin puolesta, sillä heidän syntymävanhemmiltaan saamansa ni-

met tulevat intialaisista sankaritarinoista. Rahul tarkoittaa hindiksi sankaria ja vaikeuksien voittajaa, ja Vicky puolestaan tulee Vikramista, jonka alkuperä on urheudessa ja viisaudessa ja joka viittaa myös rohkeaan, vahvaan ja voittoisaan sankariin. Nimet sopivat pojillemme mainiosti, sillä intialainen kulttuuri on supersankareiden kulttuuria, jossa valkokangas heijastaa arjen unelmia, vaikeuksien voittamista ja tekee slummien sankareista miljonäärejä. Siksi tätäkään kirjaa ei ole maalattu vain skandinaavisen viileillä väreillä vaan joskus myös Intian turkoosilla, vihreällä, oranssilla, violetilla ja kullalla.

Kansainvälisessä adoptiossa on meneillään voimakas murros. Vielä 2000-luvun puolessavälissä odotusajat olivat usein lyhyitä ja pieniä lapsia tuli perheisiin paljon. Ajat ovat muuttuneet. Odotusajat saattavat venähtää jopa kolmesta viiteen vuoteen. Suomessakin prosessit ovat nopeita yhä harvemmin, ellei kyseessä ole adoptio esimerkiksi Venäjältä tai Kiinan *special needs* -ohjelman kautta. Lisäksi yhä useammat lapset ovat erityistarpeisia fyysisesti ja psyykkisesti, mikä edellyttää vanhemmilta perusteellista valmistautumista ja tietoista vanhemmuuden haltuunottoa.

Aivan uutena ilmiönä kansainvälisen adoption kentällä on vanhempien, yli 5-vuotiaiden ja jopa kouluikäisten lasten adoptio. Vuonna 2013 Suomeen saapuneista lapsista jo kolmasosa oli vanhempia lapsia. Tämän kirjan teemoissa on paljon yleistä adoptioon liittyvää, mutta se on myös erityinen puheenvuoro vanhempien ja erityistarpeisten lasten puolesta. Heitä on maailmassa kymmeniä miljoonia, vailla minkäänlaista toivoa pysyvistä perheistä. Useimmat adoptionhakijat haluavat edelleen mahdollisimman pienen lapsen, mieluiten vauvan. Meidän poikamme ovat niitä harvoja, joille avautui vanhempana mahdollisuus saada uusi perhe biologisten vanhempien menettämisen jälkeen.

Monet adoptiovanhemmat saattavat tätä kirjaa lukiessaan todeta, että heidän kokemuksensa adoptiosta ovat täysin toisenlaisia. Hyvä niin. Monessa kohtaa pienten lasten adoptio on varmasti erilaista. Toivon kuitenkin koko sydämestäni, että vanhempien lasten adoptio nähtäisiin uutena mahdollisuutena. Se on ollut meille uskomattoman ihana kokemus, enkä ole katunut sitä kertaakaan. Maailmalla asuessani tapasin perheitä, jotka olivat adoptoineet vanhempia ja erityistarpeisia lapsia. Heidän inspiroivat kasvutarinansa ja rikkaat elämäkokemuksensa tekivät minuun lähtemättömän vaikutuksen ja todistivat rakkauden voimasta ja uuden elämän tuomista mahdollisuuksista. Toivon, että meidän tarinamme rohkaisisi vuorostaan suomalaisia perheitä pohtimaan vanhempien lasten adoptiota mahdollisuutena.

Adoptiovanhemmuus on kutsumus rakastaa jonkun toisen synnyttämää lasta, ja samalla se voi olla oman biologisen lapsettomuuden ratkaisu ja täyttymys. Minulle vanhemmuus on valtava etuoikeus. Koen suurta iloa siitä, että voin antaa elämän lapsille, joille sopivien vanhempien löytyminen oli lähes mahdotonta. Vaikka miltei viiden vuoden odotusaika tuntui joskus sietämättömän pitkältä, se valmisti meitä ja kypsyttyi meidät ihanien poikiemme vanhemmiksi. Teimme lujasti töitä ja opiskelimme paljon uutta, mutta suurin muutos tapahtui sydämissämme, jotka tulivat valmiiksi vastaanottamaan pojat. He ovat suurin lahja, jonka olemme saaneet.

Minulta on pyydetty useamman kerran kirjaa adoptiosta. Vuoden 2012 Tieto-Finlandia-palkinnon jakotilaisuudessa tapasin erään kustannustoimittajan, joka ehdotti, että kirjoittaisin tarinani henkilökuvana, asiaproosan muodossa. Olin tottunut kirjoittamaan tietokirjoja ja asiatekstiä mutten kertomaan omasta elämästäni, joten jäin kysyttelemään asiaa mielessäni. Oman elämänhistorian avaaminen vaatii rohkeutta, mutta puhuttuani

mieheni kanssa totesimme, että elämämme yksityiskohdat – perhehistoria, lapsettomuus, koti ja parisuhde – ovat olleet adoptioprosessin eri vaiheissa jo niin moneen kertaan muiden ruodittavana, joten miksi ei. Jospa tämän kirjan myötä ihmiset näkisivät adoption mahdollisuutena tulla perheeksi. Sovimme myös poikien kanssa siitä, mitä heistä saa kertoa.

Kirjaa kirjoittaessani huomasin palaavani yhä uudestaan samoihin teemoihin. Nuo teemat nousivat esiin myös niin adoption asiantuntijoiden kuin perheidenkin haastatteluissa. Ja samoja kysymyksiä meille oli esitetty adoptioeuvonnassa, viranomaisprosessissa, jonka aikana sosiaalityöntekijä selvittää adoptionhakijoiden valmiuksia adoptiolapsen vanhemmiksi. Adoptioneuvonnassa tarkastellaan hakijoiden lapsuudenkokemuksia, menetyksiä ja mahdollisten traumojen tai vaille jäämisten merkitystä heidän elämässään. Toisaalta sen aikana peilataan myös parisuhdetta ja mahdollista lapsettomuutta. Samat teemat päätyivät lopulta tähänkin kirjaan.

Hakiessamme erityislupaa vanhempien lasten adoptiolle Intian viranomaisia kiinnosti, miten tulisimme järjestämään poikien koulutuksen ja millaiset monikulttuuriset valmiudet meillä oli ottaa vastaan tämän ikäiset pojat, joilla oli vahva intialainen identiteetti. Mutta erityisesti heitä kiinnosti kysymys, jonka meille esittivät useaan kertaan myös suomalaiset viranomaiset: miten tulemme järjestämään lastemme hoidon, ja olemmeko valmiita jäämään lasten kanssa kotiin riittävän pitkäksi aikaa ehtiäksemme tutustumaan heihin rauhassa ja rakentamaan heihin turvallisen suhteen?

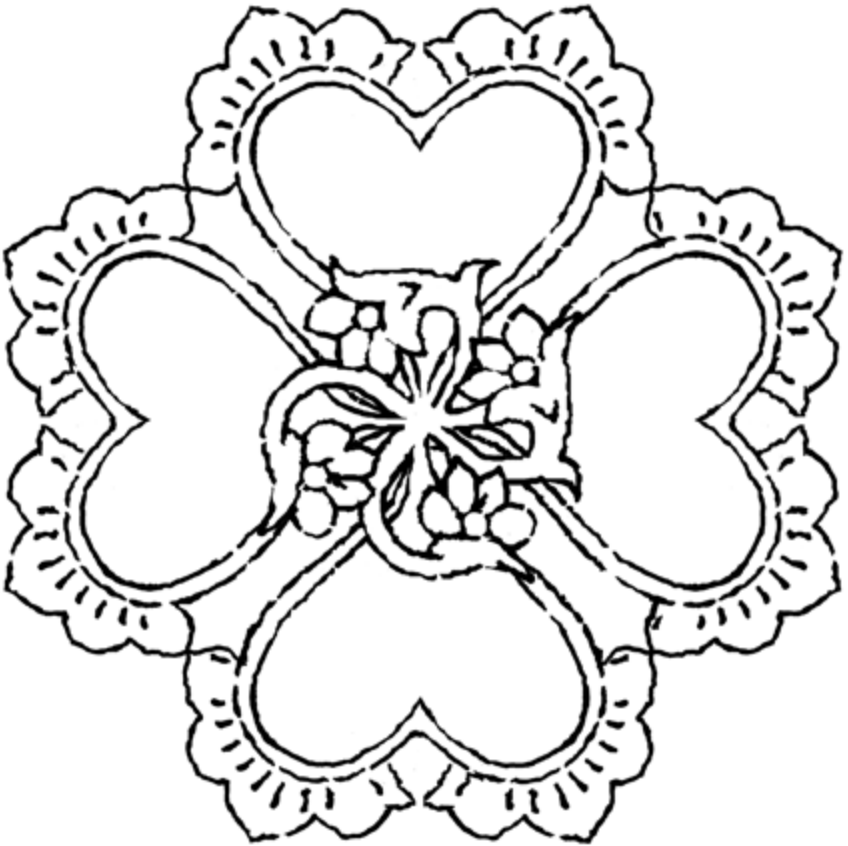
Intian oikeuskäsittelyä varten meidän piti allekirjoittaa erillinen paperi, jossa vakuutimme, että hoidamme lapset itse emmekä laita heitä heti aluksi ulkopuolisten hoitoon. Tämä ihmetytti ja vähän loukkasikin minua, mutta nyt ymmärrän asian merkityksen paremmin. Haastavinta adoptiovanhemmuudessa on ensimmäisten vuosien sitoutuminen ja se, miten kokonais-

valtaisesti lapset tulevat perheen elämään. Joskus lasten kanssa on vaikeaa ja vanhemmista voi tuntua, ettei tämä ollutkaan sitä mitä halusin ja mihin olin varustautunut. Mikä auttaa silloin jaksamaan?

Kun toimittaja Leena Virtanen kirjoitti perheestämme jutun *Helsingin Sanomien* torstailiitteeseen, se sysäsi tämän kirjan lopullisesti liikkeelle. Tarinamme oli puhutellut monia, ja sain juttusta valtavasti palautetta. Kaikkein mieleenpainuvin oli lyhyt kommentti ystäväni Facebook-seinällä: ”Onko mahdollista kirjoittaa juttu adoptiosta ilman uhriutta? Siis on. Ihanaa.”

Adoptio on täynnä uhrauksia, mutta ei uhriutta. Se on eräs tämän kirjan keskeinen teema. Uhraukset kuuluvat elämään. Kannattaako panostaa ja antaa itsestään toisten edestä? Oma kokemukseni on, että kannattaa. Se on merkityksellistä elämää.

Meidän tarinamme

Miten minusta tuli äiti?

”Äiti, en ikinä vaihtaisi sinua toiseen äitiin, en ikinä! Sinä olet niin rakas”, tokaisi Vicky reilu vuosi adoption jälkeen, kun kävelimme käsi kädessä pitkin ostoskeskuksen pitkää käytävää. Ihaninta adoptioäitiydessä ovat spontaanit rakkaudentunnukset, tunneyhteys ja syvä tietoisuus siitä, että juuri meidän elämämme kuuluvat yhteen. Että monien käänteiden, menestysten ja surujenkin jälkeen olemme merkkillisellä tavalla löytäneet toisemme.

Pitkä tieni äidiksi alkoi jo kauan ennen kuin adoptioprosessimme oli alkanut. Olimme käyneet läpi lapsettomuushoidot ja keskenmenot. Hoitojen aikana ei syytä lapsettomuuteen löytynyt, ja loppuun asti meitä kannustettiin yrittämään, koska meistä ei löytynyt mitään vikaa. ”Rouva on niin hedelmällisen oloinen ja äidillinen”, esitti asian eräskin lapsettomuuslääkäri. Vasta adoptioprosessin käynnistyttyä todennäköinen syy selvisi: harvinainen kilpirauhasen vajaatoiminta. Jos olisin saanut diagnoosin ja asianmukaisen lääkityksen ajoissa, kaikki olisi nyt toisin – meillä olisi mitä todennäköisimmin biologisia lapsia.

Eräänä iltana mieheni Antti ehdotti, että käynnistäisimme adoptioprosessin. Kukaan ei ollut ehdottanut meille sellaista, mutta meillä oli useita suomalaisia ja ulkomaalaisia tuttuja, jotka olivat adoptoineet. Meillä ei ollut mitään käsitystä tällaisen prosessin kulusta Suomessa, joten googlasimme pikaisesti tärkeimmät tiedot, minkä jälkeen Antti soitti Helsingin

kaupungin perheoikeudellisten asioiden yksikköön selvittääkseen perusasiat. Sitten laitoimme paperit adoptioneuvontajoon. Neuvonnan ilmoitettiin alkavan jossain vaiheessa vuoden sisällä.

Tuossa vaiheessa meillä oli käytännön syistä kaksi kotia, yksi Helsingissä ja toinen Jerusalemissa. Minä reissasin Helsingin ja Lähi-idän väliä ja lähdin välillä mukaan Antin työmatkoille Aasiaan. Päätin palata Suomeen ja jatkaa väitöskirjatutkimustani Helsingissä sitten, kun adoptioneuvonta alkaisi. Rankat lapsettomuushoidot olivat uuvuttaneet minut täysin, ja sinä vuonna tarvitsimme molemmat omaa tilaa ja paljon pohdintaa. Tuo vuosi kypsytti minut merkittävään elämänmuutokseen. Halusin koko sydämestäni äidiksi.

Kutsu adoptioneuvontaan tuli luvatussti alle vuodessa, ja minä pakkasin haikeana tavarani monen ulkomailla vietetyn vuoden jälkeen ja palasin Suomeen. Suomi tuntui jotenkin oudolta maalta. Kaikki asiat toimivat hienosti käytännössä – useimmat käytännön asiat hoituivat yhdellä puhelinsoitolla, toisin kuin Lähi-idässä, missä byrokratia teki arjesta joskus todella raivostuttavaa, kun jonkin pikkuasian hoitamiseen saattoi kulua päiviä. Kuitenkin jotain puuttui. Suomi tuntui tyhjältä. Pohdittuani asiaa muiden paluumuuttajien kanssa oivalsin, että se lämpö ja yhteisöllisyys, josta olin nauttinut Lähi-idässä, puuttui yltyöyksilökeskeisestä nousukauden Nokia-Suomesta.

Ensimmäisen vuoden aikana koin todellisen paluušokin. Samalla diagnosoimaton kilpirauhasen vajaatoiminta veti minut täydelliseen kaamokseen – nukuin kellon ympäri ja päiväunet vielä sen lisäksi. Ajatus ei kulkenut tuttuun tapaan, vaan elin jonkinlaisessa sumussa. Suomi oli muuttunut, tai sitten minä olin muuttunut. Kaikki tuntui vieraalta ja synkältä. Väsymys ja erilaiset muut oireet olivat vaivanneet minua jo muutamia vuosia, mutta tajusin olevani sairas vasta silloin, kun kaikki pysäh-

tyi. Sinä talvena saavutin pohjalukemat. Moottori sammui kokonaan. Ennen niin energiselle ja aktiiviselle ihmiselle se oli pahinta, mitä saattoi tapahtua.

Silloin vahahduin hakemaan apua toden teolla. En ymmärtänyt, mikä minua oikein vaivasi. Vasta kun löysin viisaan ja kokeneen endokrinologin, joka määräsi minulle kilpirauhaslääkityksen, aloin herätä pimeästä ja sumuisesta yöstäni. Vaikka lääkitymisen aloittamisen jälkeen keho alkoi hiljalleen toipua, paluumuuttajan kulttuurišokki ei hellittänyt millään. Tuntuu siltä kuin olisin muuttanut Välimeren auringonpaisteesta raskaan lyijypeiton alle. Suomessa pystyi hädin tuskin liikkumaan. Rintaa puristi ja happi loppui. Mutta olimme päättäneet adoptoida, ja siksi sinnittelin.

Emme halunneet ryhtyä itsenäiseen adoptioon tai sijaissynnytykseen. Nekin mahdollisuudet olisivat vielä siinä vaiheessa olleet olemassa, jos olisimme muuttaneet Antin työn kautta pitemmäksi aikaa jonnekin Aasiaan. Päätimme kuitenkin edetä suomalaisen systeemin mukaan, aloitimme adoptioneuvonnan ja etsimme itsellemme sopivan adoptiopalvelunantajan. Alusta saakka oli selvää, että halusimme adoptoida Intiasta. Kokemuksemme olivat vahvistaneet käsitystämme, että lapsen adoptiovanhemmalla tulisi olla myönteinen suhde lapsen lähtökulttuuriin. Niin lapselle voi syntyä luonteva silta menneen ja nykyisen välille. Vasta myöhemmin ymmärsin, kuinka erityisen tärkeää tämä on vanhemmille adoptiolapsille.

Intia oli meille monella tapaa tuttu maa. Antilla on ollut neljä intialaista esimiestä – paras ja kamalin. Minussa taas oli jo 1980- ja 1990-luvulla syttynyt rakkaus intialaiseen ruokaan ja kulttuuriin. Suomessa ei ollut tuohon aikaan saatavilla kunnan raaka-aineita, joten kannoin aina Lontoon-matkoiltani kotiin matkalaukuittain mausteita ja basmatiriisiä muotivaatteiden sijaan. Opettelin kokkaamaan intialaista ruokaa ja olin hurmaantunut Intian värikylläisestä kulttuurista. En ollut

”hennatukkajoogahippi”-tyylinen Intia-fani vaan pikemminkin kiinnostunut maan historiasta ja kulttuurista.

Aina kun Antilla adoptioprosessin aikana oli työmatka Intiaan, lähdin mukaan ja katselin maata uusin silmin. Intia ei enää ollut minulle kiinnostava maa vain globaalien talouden tai historian näkökulmasta, vaan se oli tulevien lapsieni synnyinmaa. Adoptioprosessin edetessä halusimme ymmärtää Intiaa vieläkin syvemmin ja päätimme eräänä syksynä tehdä yhteisen matkan ja juhlia samalla yli kymmenen vuoden yhteistä taivaltamme ja uuden elämänvaiheen aloittamista. Intialaiset ystävämme järjestivät meille ikimuistoisen matkan, jonka aikana matkustimme koko maan halki pohjoisesta etelään.

Lensimme ensin Delhiin ja matkasimme sieltä yöjunalla kohti Himalajan vuoristoa. Asemalta jatkoimme jeepillä ylös Shimlan kautta kohti Kausania, jonne ystävämme Ramashish oli rakentanut unelmiensa talon. Talon verannalta silmiemme eteen avautuivat käsittämättömät näköalat, yli sata kilometriä Himalajan vuoristoa. Heräsimme joka aamu auringonnousuun. Varhaisaamun viileydessä hörpimme kuumaa teetä ja söimme keksejä paksuihin käsinkudottuihin huopiin kääriytyneinä ja ihmettelimme Intian lumoavaa kauneutta. Talo oli aivan vasta-päätä Nanda Devin huippua. Päivät Himalajalla olivat satumaisia, vaikka kuuden tunnin jeppimatka monsuunien murentamalla teillä oli ollut suorastaan hengenvaarallinen ja odotimme paluumatkaa kauhulla. Siellä vuoristomajalla aloimme pohtia aivan uudella tavalla sitä, millaista olisi kasvattaa Intiassa syntyneet lapset. Istuimme päivät talon verannalla ja teimme tiliä yhteisistä vuosista apinoiden hyppiessä villisti katolla ja lintujen pitäessä konserttia pihan valtavassa puussa.

Vietettyämme päiviä vuoristomajalla palasimme alas vuorilta pitkin mutkaisia teitä jeepillä, jossa ei ollut edes turvavöitä. Kuskimme vakuutti meille, ettei ollut ajanut ainuttakaan kolaria. Palasimme yöjunalla Delhiin, jossa meitä oli vastassa ys-

täväperheemme autonkuljettaja. Delhin vanhalla, meluisalla ja ruuhkaisella rautatieasemalla tiivistyi Intian köyhyys ja sydäntä särkevä likainen kurjuus – mikä vastakohtien maa.

Olimme molemmat opiskelleet Lähi-idän ja Orientin historiaa, ja islamilainen historia oli meille siksi tuttu. Jatkoimme matkaamme pitkin historiallisia reittejä Uttar Pradeshin ja Rajasthanin kautta kohti etelää. Kuljimme mogulihallitsijoiden ja Maratin valtakunnan historiallisilla seuduilla Pohjois-Intiassa ja Keski-Intiassa, mistä jatkoimme alas etelään kohti Keralaa. Keräsimme muistoja Intiasta, kaduilta, kujilta, slummeista, historiallisilta monumenteilta ja ystäviemme arjesta. Halusimme nähdä Intian erilaisia yhteisöjä syrjäkylistä korkean teknologian maailmaan. Emme tienneet, mistä päin Intiaa lapsemme tulisivat, mutta halusimme matkustaa aivan Intian pohjoisrajalta sen eteläiseen kärkeen nähdäksemme, millainen Intia on.

Etelä-Intia ja erityisesti Kerala vei sydämeni. Sen vieno ja lempeä ilmapiiri oli täydellinen vastakohta Pohjois-Intian ja Delhin kovuudelle ja kiihkyydelle. Vierailimme Kochin kaupungin viimeisen juutalaisen, vanhan Saran, luona, ajoimme halki viidakon Mar Thomaan, purjehdimme vanhalla riisinkuljetusaluksella takamailla ja katselimme hehkuvia auringonlaskuja. Laivalla opettelin kokkaamaan eteläintialaista ruokaa laivakokkimme Vinodin opastuksella. Hän oli ollut armeijan kokkina Lähi-idässä, ja hän teki uskomattoman hyvää kasvisruokaa armeijamaisen täsmällisesti ja siististi. Keräsin taas useita ihania reseptejä, joiden ohjein suunnittelin valmistavani ruokaa lapsilleni. Matkalla imimme Intian sisäämme ja kasvatimme kulttuurijuuria tulevien lapsiemme synnyinmaahan.

Ainoa paikka, jossa emme ehtineet käymään, vaikka olisin halunnut, oli Mumbai. Emme vielä silloin arvanneet, että se olisi lapsiemme kotikaupunki. Mumbai oli minulle tuttu ainoastaan Bollywood-elokuvista ja Bombay-nimisenä historiallisista romaaneista. Entisenä elokuvatuottajana olin seu-

rannut jo vuosia kiinnostuksella Intian kasvavaa elokuvateollisuutta. Ensimmäinen käynti delhiläisessä elokuvateatterissa oli minulle aikoinaan mullistava kokemus. Astelin pitkin puunaista mattoa upeaan teatteriin. Kolmituntinen romanttinen draama kertoi Punjabista, kriketistä ja naisten tasa-arvosta. Se tempaisi minut täydellisesti mukaansa. Koska elokuvan dramaturgiset rakenteet poikkesivat melkoisesti Hollywoodin suora- viivaisesta tyylistä ja eurooppalaisen elokuvan pohdiskelevasta otteesta, en katsellut elokuvaa ammatillisen kriittisesti vaan janoisin sen tarjoamaa kokemusta. Puolentoista tunnin jälkeen elokuvan väliajalla huomasin, etten halunnut elokuvan loppuvan koskaan. Sen maailma oli niin satumainen, täynnä suuria tunteita ja väkevää draamaa. Värikylläisyydessään ja tunteenpalossaan se oli täydellinen vastakohta kotimaiselle elokuvalle, joka tuntuu usein kuvaavan nuoren miehen ahdistusta verkkaisesti ja vähäeleisen tyyneesti.

Palattuamme matkalta odotus jatkui. Olin opiskellut jo vähän hindiä ja uppouduin töiden ja jatko-opintojeni lomassa potemaan viikonloppuisin lapsi-ikäväni hindinkielisten Bollywood- ja tamilinkielisten Kollywood-elokuvien pariin. Niiden värit, draama, kauneus ja ilo veivät minut aina mukanaan. Se oli minulle samankaltaista todellisuudesta irtautumista ja kotikävän kokemista kuin ulkomailla työskenteleville intialaisille, joille elokuva on – yhteiskuntaluokasta riippumatta – tärkeä keino pitää yhteyttä Intiaan. Intiassa elokuva yhdistää tuhansien kielten ja kulttuurien maata symbolisella tavalla. Elokuvien kautta minulle avautui myös yhä enemmän tulevien lasteni kulttuurinen maisema. Monissa lastenkodeissa on tapana katsella yhdessä viikonloppuisin juuri näitä samoja elokuvia.

Pohdin välillä, millaiset lapset saisin. Tein odotusaikana mielikuvitusmatkoja Intiaan, mutta en koskaan olisi uskonut, että lapseni tulevat Bollywoodin nurkalta, ovat komeita kuin filmitähdet, iskevät silmää kuin Shaheed Kapoor ja tanssivat

kuin Salman Khan. Mielessäni ei silloin todellakaan väikkynyt kaksi kouluikäistä poikaa. Odotimme siinä vaiheessa 3–5-vuotiaita sisaruksia ja ajatuksemme olivat delhiläisessä lastenkodissa Palnassa, josta useimmat Suomeen adoptoidut lapset tuolloin tulivat.

Neljä vuotta adoptioprosessin aloittamisen jälkeen olimme mukana järjestämässä Intia-perheiden vuotuista maatapaamista Intiaista. Eri-ikäisiä Intiasta adoptoituja lapsia perheineen oli kokoontunut viettämään yhteistä viikonloppua. Tunnelma oli lämmin ja välitön. Mukana oli myös meitä, jotka vielä odotimme omia lapsiamme. Perheet, joilla oli jo lapset, kannustivat ja lohduttivat meitä odottajia ja jakoivat omia odotusajan kokemuksiaan ja tarinoitaan hakumatkoilta. Maatapaamisessa oli vieraita myös Intiasta. Madame Karlo, Bal Anandin lastenkodin johtaja Mumbaista, oli saapunut Suomeen tapaamaan perheitä ja tutustumaan Suomeen adoptiomaana.

Olin päivällä ennen tapahtuman kohokohtaa, lauantain iltajuhlaa, tulkkaamassa Madame Karloa tilaisuudessa, jossa hän kertoi Intian adoptiotilanteesta ja johtamansa Bal Anandin lastenkodin lapsista. Koska me olimme hakijoina Delhissä sijaitsevassa lastenkodissa Palnassa, en ajatellut asiasta sen kummempaa, tulkkasin vain ja kuuntelin harmistuneena, kuinka Intian adoptiosäädökset olivat jälleen muuttumassa ja byrokratian kieturaut tekemässä kaikesta entistäkin hankalampaa. Madame Karlo halusi kertoa erityisesti vanhemmista adoptiolapsista, joita oli vaikea sijoittaa kansainväliseen adoptioon. Muistan, kuinka hän eri lapsista puhuttuaan kertoi sitten lyhyen tarinan eräistä orvoiksi jääneistä kouluikäisistä veljeksistä. Jotain merkillistä liikahti sisälläni. Kuulin sanovani ääneen kesken tulkkauksen: ”Jos minulla olisi mahdollisuus, adoptoisin pojat heti.”

Intian adoptiolaki oli muuttumassa, eikä meidän enää siinä vaiheessa ollut mahdollisuutta vaihtaa lastenkotia. Rekisteröitymiset tiettyihin lastenkoteihin oli lyöty lukkoon. Madame

Karlon kertoessa Mumbain lapsista Antti oli samaan aikaan pihalla pelaamassa jalkapalloa. Hänellä ei ollut aavistustakaan Mumbain tilanteesta tai siitä, mitä olin suustani livauttanut. Illalla kerroin hänelle pojista ja sanoin, että nuo Mumbain pojat olivat jääneet vaivaamaan minua. Tuntui aivan hullulta, ikään kuin olisin kuullut ensimmäistä kertaa omista lapsistani, vaikka olimmekin hakijoina Delhissä.

Intiaisessa on tapana kokoontua yhteiseen ryhmävalokuvaan ennen juhlaillallista. Olin päättänyt laittaa ylleni ensimmäistä kertaa uuden metsänvihreän silkisarini, jonka olin ostanut edelliseltä matkaltani. Mutta koska sarini pukeminen ei sujunut vielä silloin rutiinilla, intialainen ystäväni Namita tuli avukseni. Hän puki minut, laskosti sarini kauniisti ja kiinnitti sen huolellisesti suurilla hakaneuloilla, niin ettei asu valahtaisi päältäni, jos vaikka sattuisin kompastumaan. Kun hän oli pukeutunut minut valmiiksi ja kiinnittänyt otsaani pienen bindin, hän katsoi minua hyväksyvästi ja sanoi hymyillen: ”Sinusta tulee kaunis äiti intialaisille lapsille.”

Lauantai-illan ohjelma huipentui yhteiseen illanviettoon 70-luvun diskossa. Siellä tanssimme ja iloitsimme Bollywoodin hengessä. Madame Karlo otti valokuvia ja katseli, miten Intiasta adoptoidut lapset juhlivat vanhempiensa kanssa. Iltajuhlan jälkeen siirryimme Madame Karlon kanssa ravintolan verannalle juomaan juhlavasti teetä intialaiseen tapaan. Keskustelimme Suomesta ja Intiasta, adoptiosta ja muuttuvasta maailmasta käsinkudottuihin sareihin pukeutuneina. Tapahtuman kunniavieras Madame Karlo on töin tuskin 140 senttimetriä pitkä, mutta hänessä on valtavaa ylväyttä ja auktoriteettia. Hänen tarkka ikänsä ei ole tiedossa, mutta luultavasti hän on jo 70 ikävuoden tienoilla. Hän on tehnyt valtavan elämäntyön lastensuojelun uranuurtajana perustamalla erityisiä lastenkoteja Mumbain lapsille. Hänen kasvatus- ja johtamisperiaatteensa olivat inspiroineet myös muita lastenkoteja.

Kertomus äitiydestä, adoptiosta ja kasvusta perheeksi

Lilly Korpiolasta tuli äiti
17 vuoden odotuksen jälkeen,
kun hän adoptoi Intiasta
8- ja 13-vuotiaat
veljekset Vickyn ja Rahulin.

Kirjassaan hän kertoo oman
koskettavan tarinansa ja avaa samalla
tuoreita näkökulmia
suomalaisen naisen elämänkaareen,
terapeuttiseen vanhemmuuteen ja
monikulttuurisuuteen.

Teos tarjoaa myös katsauksen
kansainvälisen adoption
muuttuvaan maailmaan,
jossa eräs uusi ilmiö on
vanhempien lasten adoptio.

Pitkä tie äidiksi on toivoa tuova
selviytymis- ja kasvutarina,
jossa pitkä lapsettomuus päättyy
onnellisesti – eikä kaikkein
tavanomaisimmalla tavalla.

Päällys: Jouko Ollikainen
Etukannen kuva: Gabriela Meyer

99.1
ISBN 978-951-31-7657-0
www.tammi.fi